

RĪGĀ

2018. gada 12. oktobrī
Nr. 1-23/

Aizsardzības ministrijai
kanceleja@mod.gov.lv

Finanšu ministrijai
pasts@fm.gov.lv

**Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai**
pasts@varam.gov.lv

Finanšu un kapitāla tirgus komisijai
fktk@fktk.lv

Latvijas Bankai
info@bank.lv

Latvijas Darba devēju konfederācijai
lddk@lddk.lv

Latvijas Pašvaldību savienībai
lps@lps.lv

Informācijai:

**Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides
un reģionālās politikas komisijai**
saeima@saeima.lv

Ministru prezidenta birojam
vk@mk.gov.lv

Par Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likuma grozījumiem

Saeima ir pieņēmusi Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likumu, kas paredz prasības, kādas jāievēro, lai personai nodrošinātu kvalificētu vai kvalificēti paaugstinātas drošības elektronisko identifikāciju. Šis likums attiecas tikai uz elektronisko pakalpojumu, ko publisko tiesību juridiskā persona, pildot tai noteiktās funkcijas vai uzdevumus.

Šāda pakalpojuma sniedzējam ir jāreģistrējas un jāizpilda virkne prasību, kas faktiski ir paredzētas komersantiem, kuri elektroniskās identifikācijas līdzekļu izstrādi un sniegšanu īsteno kā sarežģītu un atbildīgu darbu, kas parasti būtu šādu komersantu pamatdarbība.

Kredītiestādes izsniedz autentifikācijas līdzekļus saviem klientiem, lai viņi varētu izmantot kredītiestādes sniegtos finanšu pakalpojumus attālināti. Šie tehniskie līdzekļi var atšķirties, un augstākās drošības pakāpei atbilst kredītiestāžu izveidoti stingrās autentifikācijas līdzekļi. Šo līdzekļu izsniegšanas kārtību un prasības tiem nosaka Finanšu un kapitāla tirgus komisija (turpmāk – FKTK).

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma regulējumu kredītiestādes sniedz finanšu pakalpojumus; tās nevar sniegt elektroniskās identifikācijas pakalpojumu, ja tas definēts kā atsevišķs darbības veids, kas tieši nav nepieciešams finanšu pakalpojumu sniegšanai. Tādēļ kredītiestādes nevarēs un neplāno reģistrēties elektroniskās identifikācijas pakalpojuma sniegšanai saskaņā ar Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likumu.

Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likuma 3. panta trešās daļas 2. un 3. punkts šobrīd pieļauj nodrošināt elektronisko identifikāciju, kas nav kvalificēta vai kvalificēta paaugstinātas drošības elektroniskā identifikācija, ja iepriekš ir noslēgta rakstveida vienošanās starp elektroniskās identifikācijas pakalpojuma sniedzēju un fizisko personu vai elektroniskā pakalpojuma sniedzēju. Vienlaikus likuma 2. un 8. pantā lietotā terminoloģiju var dot pamatu secināt, ka jebkuram elektroniskās identifikācijas pakalpojuma sniedzējam jābūt reģistrētam, izpildot attiecīgajā likumā noteikto kārtību.

Kredītiestāde nebūtu definējama kā elektroniskās identifikācijas pakalpojuma sniedzējs, bet gan kā tāda autentifikācijas līdzekļa nodrošinātāja, kuru var izmantot personas elektroniskajai identifikācijai. Turklāt individuālo vienošanos, kas ir līgumisks pamats kredītiestādes sagatavota un FKTK apstiprināta risinājuma lietošanai, identificējot personu arī valsts pārvaldes veidota digitālā pakalpojuma saņemšanai, slēgšana ar Vides un reģionālās attīstības ministriju prasa būtisku administratīvo resursu kredītiestādēm, ņemot vērā kredītiestāžu autentifikācijas līdzekļu plašo izmantošanu publisku pakalpojumu saņemšanai.

Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) neuzskata, ka kredītiestāžu klientiem izsniegts attālināto pakalpojumu izmantošanas autentifikācijas līdzeklis būtu izmantojams kā pilnvērtīga alternatīva Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likumā paredzētajam (piemēram, civiltiesisku līgumu parakstīšanai vai uzņēmumu dibināšanai). Tomēr to varētu izmantot gadījumos, kad elektroniskā pakalpojuma sniedzējs, ņemot vērā pakalpojuma raksturu un riskus, to ir noteicis par pieļaujamu, arī izvērtējot pakalpojuma lietošanas ērtību klientam. Piemēram, iespēja apskatīt uzkrāto pensijas kapitālu, sniegt informāciju pašvaldības iestādei.

Atzinīgi vērtējam 2018. gada 28. augustā Ministru kabinetā apstiprināto likumprojektu "Grozījumi Personu apliecināšanu dokumentu likumā", kas paredz, ka no 2019. gada *eID* karte turpmāk būs obligāts personu apliecināšanas dokuments visiem Latvijas Republikas pilsoņiem un nepilsoņiem, kas sasnieguši 15 gadu vecumu. Plašāka *eID* lietošana, izmantojot to arī kā autorizācijas rīku noteikti varētu mainīt situāciju, kāda tā bija 2018. gada februārī, kad, pēc Valsts reģionālās attīstības aģentūras datiem 98 procenti autentifikāciju elektronisko pakalpojumu saņemšanai notika ar kredītiestādes veidota risinājuma palīdzību.

Šāda iespēja arī turpmāk būtu uzskatāma par būtisku pretimnākšanu Latvijas iedzīvotājiem un neklātienas pakalpojumu piegādes kanālu izmantošanas veicināšanai, ko perspektīvā un pakāpeniski varētu aizstāt drošs elektroniskais paraksts vai citi saskaņā ar Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likumu reģistrēti elektroniskās identifikācijas pakalpojuma sniedzēji. Kredītiestādes nepretendē uz to, lai aizvietotu šā likuma regulējumu, tomēr apzinās to sniegtu autentifikācijas risinājumu popularitāti un ērtumu publisko pakalpojumu saņemšanā (kā minam iepriekš – 90 procenti). Tas it īpaši skar personas, kas dzīvo attālākos Latvijas reģionos.

Kredītiestādes arī turpmāk varētu nodrošināt autentifikācijas pakalpojumus, ja publisko pakalpojumu sniedzēji to vēlētos. Kredītiestāžu mērķis ir gādāt par savu klientu apmierinātību, tomēr to var veikt tikai likuma robežās, saglabājot pieeju, ka kredītiestādes sniedz finanšu pakalpojumus, nevis uzstājas tirgū kā atsevišķi reģistrēti elektroniskās identifikācijas pakalpojuma sniedzēji vai tērē būtiskus administratīvos resursus ar pamatdarbību tieši nesaistītam mērķim.

Ņemot vērā iepriekšminēto, lūdzam rast iespēju Fizisko personu elektroniskās identifikācijas likuma 3. pantu papildināt ar ceturto daļu šādā redakcijā:

“(4) Elektroniskā identifikācija uzskatāma par notikušu un bez atsevišķas vienošanās vai šajā likumā noteiktās kārtības piemērošanas ir pielīdzināma kvalificētai fiziskas personas elektroniskajai identifikācijai, ja ievēroti visi šādi nosacījumi:

1) fizisko personu elektroniski identificē, izmantojot kredītiestāžu klientiem izsniegtu attālināto pakalpojumu autentifikācijas līdzekli, kurš atbilst ārējo normatīvo aktu prasībām par kredītiestāžu stingrās autentifikācijas līdzekļiem;

2) attiecībā uz konkrētu elektronisko pakalpojumu šādu elektroniskās identifikācijas kārtību nosaka ārējais normatīvais akts vai elektroniskā pakalpojuma sniedzējs saskaņā ar ārējiem normatīvajiem aktiem, kas paredz pakalpojuma turētāja tiesības noteikt piemērotāko pakalpojuma sniegšanas kanālu.”

Vēršam Jūsu uzmanību, ka ES dalībvalstis mēdz saglabāt nacionāla līmeņa elektroniskās identifikācijas līdzekļus (šeit it īpaši uzsverams risinājums Polijā, kas tieši saista un rada likumisku pamatu izmantot kredītiestādes autentifikācijas rīku, lietojot valsts elektroniskos pakalpojumus portālā¹) arī pēc tam, kad tiks pilnībā īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija regula (ES) Nr. 910/2014 par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ direktīvu 1999/93/EK.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

S. Liepiņa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

E. Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu

L. Austere, linda.austere@financelatvia.eu

¹ Sk.: <https://pz.gov.pl/>, kas ir analogs www.latvija.lv